

Nathan Söderblom

var en radikal nytänkare

Nathan Söderblom (1866-1931) var född och uppvuxen i Trönö. Det var han alltid stolt över. Han förenade den hälsingska öppenheten, ärligheten och rättframheten med en andlig intellektuell skärpa. Sammantaget blev det en helgjuten människa, väl rustad att axla en folkledares tunga plikter. Knappast några mänskliga yttringar av glädje, sorg, vanmakt eller besvikelse var honom främmande såväl i stora frågor och sammanhang som i omsorgen om sina närmaste.

Banbrytare

Nathan Söderblom var en radikal nytänkare och banbrytare i svenskt kyrko- och samhällsliv. Han kom att bryta den provinsialism som präglade 1800-talets svenska kyrka. Hans gränsoverskridande förmåga bidrog i hög grad till att lösa frontställningar, som vid seklets början förlamade vår svenska kyrka. Vidare var han mån om att glädjebudskapet om den levande Guden, nu verksam i historien, skulle nå fram till den enskilde kämpande människan. En sån person går naturligtvis inte fri från kritik. Inom stora och inflytelserika kretsar inom kyrkan gällde han som omstörtare och fritänkare och tanken på honom som ärkebiskop fick många att "rysa".

Politisk rättvisa

Han tog också ställning för arbetarna i deras strävan efter politisk rättvisa och föreningsfrihet. Han såg industrialismens avigsidor, hur arbetarna utnyttjades. Samtidigt ville han hålla kyrkan utanför den rena partipolitiken. Kyrkan skulle verka oberoende av vilket eller

vilka partier som innehade makten. En svår balansgång som medförde att kyrkans sociala reformiver mötte misstro och ogillande på många håll. Rent personligt lyckades dock Nathan att förankra sin linje, och vid hans bår stod både arbetare och borgare sida vid sida.

Öppen kultursyn

Nathan Söderbloms öppna kultursyn och vidsynthet var ett resultat av hans gudsbild. I ord, predikningar, skrifter och i handlingar åskådliggjorde han denna sin syn på den levande Gudens uppenbarelse på ett sätt som förstods av både lärd och olärd. Hans folkliga förankring parad med akademisk kunskap och bildning gav honom värdefulla insikter i olika miljöer där han lätt kunde "tala på bönders och lärdas vis" med all sin retoriska charm och receptivitet. Under flera decennier strävade han efter att nå en varaktig fred byggd på kristen grund, vars målsättning inte minst i våra dagar är aktuell. Det insiktslösa vansinnet att försöka mellanfolkliga konflikter med vapenmakt nådde sitt kulmen i och med 1:a världskriget. Trots att till synes oöversiktliga spänningar kvarstod mellan nationer och folk efter fredsslutet lyckades Nathan – efter flera misslyckanden – få till stånd det Ekumeniska mötet i Stockholm 1925. Hans innersta förhoppningar och strävan med detta möte var att olika trossamfund skulle förenas i en gemensam sak för FRED. Försonliga och mänskliga relationers förmåga att nå varaktiga resultat i fredens tjänst. En gudstanke av stor och viktig dignitet, som även lede till att han erhöll Nobels Fredspris 1930.

Arne Ingemar Johansson

Minnesstolpar i Nathan Söderbloms liv

- 1866 Född i Trönö gamla prästgård, numera Söderblomsgården, 15 januari.
Dopnamn: Lauritz Olaus Jonathan.
Föräldrar: Kyrkoherde Jonas Söderblom (1823-1901)
o.h.h. Sophie f. Blume (1838-1913).
- 1873 Familjen flyttade från Trönö till Bjuråker.
- 1875 Nathan började skolan i Hudiksvall.
- 1881 Konfirmerad i Bjuråker.
- 1882 Familjen flyttade till Hälsingtuna.
- 1883 Studentexamen i Hudiksvall. Höll sin första predikan i Hälsingtuna kyrka.
Inskriven vid Uppsala universitet.
- 1886 Fil. kand. (latin, grekiska, semitiska och nordiska språk, filosofi och geologi). Började sina teologiska studier.
- 1888 Redaktör för Meddelande från Studentmissionsföreningen i Uppsala
(1883-93) Bildade samfundet "Fritt ur hjärtat" tillsammans med Samuel Fries och N.J. Göransson
- 1889 Första publikationen: Om Sveriges förste kristna lärare.
- 1890 Reste till Northfield, USA, på en kristen ungdomskonferens. Vald till förste Kurator på G-H nation. Medlem av Orphei Drängar.
- 1892 Teol. Kand. och ordförande i Uppsala studentkår
- 1893 Prästvigd 5 mars i Ersta kapell.
- 1894 Gift med Anna f. Forsell (1870 – 1955). T.f. pastor i Svenska Församlingen i Paris och sjömanspräst i Dunkerque, Calais och Boulogne.

- 1901 Doktorerade vid Sorbonne. Flyttade till Sverige och Stabby prästgård, professor vid Uppsala universitet och kyrkoherde vid Helga Trefaldighetskyrkan.
- 1908 Inrättade Olaus Petristiftelsen. Svårt sjuk, konvalescent i Karlstad.
- 1912 Kallad till professur i Leipzig. Utnämndes den 19 maj.
- 1914 Ärkebiskop och prokansler vid Uppsala universitet.
- 1915 Första kyrkomötet.
- 1917 Nordisk kyrkokonferens inför kommande fredsmöten.
- 1919 Biskopsinviqning i Tallin. En av de aderton i Svenska Akademien.
- 1922 Besök och vigningar i de Baltiska staterna. Den första allvarliga hjärtattacken.
- 1923 Besökte de svenska församlingarna i USA.
- 1925 Det ekumeniska mötet i Stockholm.
- 1926 Predikade vid öppnandet av Nationernas Förbunds session. Höll den första radiogudstjänsten.
- 1929 Biskopsmötets proposition i kyrka-stat-frågan. Föreläste vid King's College, London, om Kyrkan och freden.
- 1930 Erhöll Nobels fredspris. Invigde Hölicks kapell i Hudiksvalls skärgård.
- 1931 Höll Gifford-föreläsningarna i Edinburgh. Visitation i Hanebo i Hälsingland. Dog den 12 juli. Begravdes nedanför Uppsala domkyrkas högaltare den 18 juli.

*–Vi måste ta tag i verkligheten;
hålla den hårt
tills den slår upp sina ögon.*

(Nathan Söderblom)

Texten är hämtad med benäget tillstånd från jubileumsskriften
”Söderblomsspelet” 25 år i Trönö, Hälsingland, Jan-Eric Berger.

Nathan Söderblom

bodde i Stabby prästgård
åren 1901-1912

som professor och kyrkoherde.

Han blev sedermera Sveriges ärkebiskop.

